Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/765

2025 2 11

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė

Specialistų paslaugos vykdant žaliąją pertvarką

(nuomonė savo iniciatyva)

(C/2025/765)

Pranešėja: **Violeta JELIĆ**

Bendrapranešėjis: **Gaetano STELLA**

Patarėjai	Vladimíra DRBALOVÁ (I grupės pranešėjos) Alessio D'AMATO (III grupės bendrapranešėjo)
Plenarinės asamblėjos sprendimas	2024 1 18
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnis 2 dalis
Atsakingas skyrius	Pramonės permainų konsultacinė komisija
Priimta skyriuje	2024 11 5
Priimta plenarinėje sesijoje	2024 12 4
Plenarinė sesija Nr.	592
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	197/0/5

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK palankiai vertina naujose 2024–2029 m. politinėse gairėse išdėstytą Europos Komisijos įsipareigojimą parengti Europos tvaraus klestėjimo ir konkurencingumo planą, grindžiamą nauju švarios pramonės kursu ir gerai veikiančia ES bendrąja rinka, kurie yra gyvybiškai svarbūs sklandžiai žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai.

1.2. EESRK pripažįsta, kad specialistų paslaugos atlieka esminį vaidmenį vykdant žaliąją pertvarką, kuri yra neatsiejama nuo švarios pramonės kurso ir gali tiek suteikti galimybių, tiek sukelti sunkumų, visų pirma kalbant apie įgūdžių poreikį.

1.3. EESRK ragina ES institucijas sukurti priemones, kad įmonės galėtų prisitaikyti prie pokyčių, kuriuos lėmė toks sudėtingas procesas, kaip žalioji pertvarka, kad įmonės pasiliktų Europoje ir drąsiai siektų sudėtingų tvarumo tikslų ES. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti šeimos įmonėms ir labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), taip pat konkurencingumo tikslams.

1.4. EESRK yra susirūpinęs, kad žalinimo procesas gali sulėtėti dėl darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo, įgūdžių neatitikties ir didėjančios reguliavimo, administracinės ir sąnaudų naštos, taip pat dėl naujų iššūkių, kylančių dėl sparčių pokyčių tiekimo grandinėse.

1.5. Būtina įgyvendinti naująją įgūdžių sąjungos viziją. Taip pat reikia vykdyti nuoseklias švietimo sistemų reformas siekiant pritaikyti mokymo programas prie pokyčių darbo pasaulyje, remti visas atitinkamas švietimo programas (įskaitant STEM), įgyvendinti naują profesinio rengimo ir mokymo strategiją, remti mokytojus ir gerinti koordinavimą ES lygmeniu.

1.6. ES institucijos ir valstybės narės turėtų pripažinti, kad specialistų paslaugos – reguliuojamos ar nereguliuojamos – atlieka esminį vaidmenį Europai siekiant plataus užmojo tikslo: atkurti gerovę. Tačiau šis atkūrimas turi būti suderintas su aplinkos ir tvarumo tikslais ir prisidėti prie įgūdžių raidos sąveikaujant su ekonomikos sektoriais, aiškiai atsižvelgiant į besikeičiančias vertės grandinių struktūras.

1.7. EESRK taip pat pripažįsta, kad reikia skatinti švietimo iniciatyvas tiek ES, tiek valstybių narių lygmenimis. Šis skatinimas galėtų apimti konkrečias finansines paskatas profesinio rengimo ir mokymo kursams, kuriais siekiama žalinti specialistų paslaugas. Tai galėtų apimti ir ES lygmens akademinių kursų kūrimą siekiant pritraukti naujų specialistų arba mokyti esamus specialistus apie tvarumo tikslus ir skatinti tiek prisitaikyti prie esamų įgūdžių ir darbo vietų, tiek juos tobulinti (kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo programos). Šiomis iniciatyvomis taip pat galėtų būti kuriami nauji žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai reikalingi įgūdžiai.

1.8. EESRK siūlo politiką orientuoti į specialistų paslaugų tinklų kūrimą, kad būtų padidintas susijusios veiklos mastas, tinkamai atsižvelgiant į kiekvienos valstybės narės ypatumus.

1.9. Įgūdžių trūkumą būtų galima panaikinti atsižvelgiant į pirmiau pateiktus pasiūlymus ir rengiant kvalifikuotus specialistus Europoje arba pritraukiant specialistus iš ES nepriklausančių šalių vykdant politiką ir iniciatyvas (pvz., specialistų rezervo iniciatyvą, kuri galėtų padėti pritraukti specialistus iš trečiųjų šalių ir kartu išplėsti ES specialistų rinką).

1.10. EESRK pabrėžia, kad socialiniai partneriai, specialistų paslaugų profesinės organizacijos ir kitos atitinkamos pilietinės visuomenės organizacijos atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant sėkmingus ir teisingus žaliosios pertvarkos procesus.

1.11. EESRK taip pat atkreipia dėmesį į kitus su specialistų paslaugų teikimu susijusius iššūkius, įskaitant kvalifikacijos pripažinimo kliūtis, kurias reikės pašalinti, kad būtų skatinamas profesinis judumas ir panaikintos įgūdžių spragos. EESRK rekomenduoja tęsti pastangas šioje srityje, be kita ko, rengiant tolesnes su šiais klausimais susijusias nuomones.

2. **Politinis kontekstas**

2.1. 2024 m. balandžio 17–18 d. specialiajame ES Tarybos posėdyje ES vadovai įsipareigojo sudaryti naują Europos konkurencingumo susitarimą, kurio pagrindas būtų visiškai integruota bendroji rinka. Juo turėtų būti siekiama stiprinti Europos ekonominę, gamybos, pramoninę ir technologinę bazę, taip užtikrinant Sąjungos ekonominį atsparumą ir pramonės atsinaujinimą, konkurencingumą pasaulyje, pirmavimą technologijų srityje ir ES, kaip verslo vietos, patrauklumą. Konkrečios priemonės numatytos Europos Komisijos pirmininkės naujose 2024–2029 m. politinėse gairėse, o ES ilgalaikiai tikslai aiškiai pabrėžti neseniai paskelbtoje M. Draghi ataskaitoje ([1]).

2.2. **Žalioji pertvarka vyksta, tačiau kai kuriuose sektoriuose dar reikia imtis esminių veiksmų**. Iš tikrųjų esama įrodymų, kad tam tikras Europos veiksmų poveikis aplinkai laikui bėgant mažėjo, kaip matyti iš išmetamo CO_2 kiekio ir medžiagų naudojimo efektyvumo statistikos; tačiau stabiliai pertvarkai reikia papildomų priemonių ([2]).

2.3. Daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama esamos teisinės sistemos iki 2030 m. įgyvendinimui paprasčiausiu, teisingiausiu ir ekonomiškiausiu būdu. Tačiau paskelbtas **švarios pramonės kursas**, grindžiamas **spartesnio pramonės dekarbonizavimo aktu**, kuriuo siekiama pereinamuoju laikotarpiu paremti pramonės sektorius ir įmones, taip pat kelia iššūkių ir atveria galimybių.

2.4. **Pramonė turi pasilikti Europoje** ([3])**, nes ji padės rasti Europai reikalingų klimato srities sprendimų**. ES vadovai yra įsipareigoję bendradarbiauti su suinteresuotaisiais subjektais rengiant ir įgyvendinant veiksmingą pramonės politiką ([4]), kuria būtų konkurencingai mažinama mūsų pramonės priklausomybė nuo iškastinio kuro (mažinant administracinę ir reglamentavimo naštą), plėtojamas Sąjungos konkurencinis pranašumas skaitmeninių ir švarių technologijų srityje, įvairinamos ir saugomos strateginės tiekimo grandinės, pertvarkomos vertės grandinės ir stiprinama Europos technologinė ir pramoninė bazė.

([1]) M. Draghi, 2024 m., *Europos konkurencingumo ateitis*.
([2]) Žr. duomenis adresu https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi.
([3]) Antverpeno deklaraciją pasirašiusios šalys.Prisijungsite prie mūsų?
([4]) Europos Vadovų Tarybos išvados, 2024 m. balandžio 18 d., https://www.consilium.europa.eu/media/rgyoxw34/euco-conclusions-20240417-18-lt.pdf.

2.5. **Žalioji pertvarka taip pat reiškia sektorių pokyčius ir didėjančią aplinkosaugos prekių ir paslaugų svarbą**. Duomenys rodo, kad užimtumas ir pridėtinė vertė aplinkosaugos prekių ir paslaugų sektoriuje auga sparčiau nei visose kitose ES ekonomikos srityse ([5]), todėl atsiveria galimybių naujoms specialistų paslaugoms (pvz., aplinkosaugos auditui).

2.6. Visų pirma Europos žaliasis kursas turi būti teisingas ir juo turi būti atsižvelgiama į galimą prisitaikymo prie klimato kaitos ir energetikos pertvarkos riziką ir sąnaudas. Tik sukūrę tvirtą pramonės struktūrą ir sustiprintą bei gerai struktūruotą nuolatinį socialinių partnerių (darbdavių ir darbuotojų) socialinį dialogą visais lygmenimis galime užtikrinti teisingą žaliąją pertvarką. Į pertvarkos procesą turi būti įtrauktos organizacijos ir asociacijos, atstovaujančios profesijoms, kurios yra labai svarbios siekiant žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslų.

3. **Nedidelė pažanga vykdant struktūrines reformas paslaugų sektoriuje**

3.1. Į precedento neturintį sukrėtimą, kurį ES ekonomikai sukėlė COVID-19 pandemija, reikia reaguoti visomis kryptimis, kad ekonomika sėkmingai atsigautų. Kartu su kitomis priemonėmis, **veiksmingos ir paveikios struktūrinės reformos paslaugų sektoriuje galėtų paskatinti ekonomikos atsigavimą ir padėti užtikrinti jo tvarumą**. Paslaugos atlieka svarbų vaidmenį ES ekonomikoje ne tik dėl jų tiesioginio indėlio į pridėtinės vertės kūrimą ir užimtumą, bet ir dėl to, kad jos yra vertės grandinių grandys ir atlieka gyvybiškai svarbų vaidmenį pramonės ekosistemose ([6]) bei kuriant novatoriškus ekologiškus sprendimus.

3.2. **Antverpeno deklaracija** ([7]) **dėl Europos pramonės kurso yra naujas postūmis specialistų paslaugoms**. Būtina skubiai užtikrinti aiškumą, nuspėjamumą ir pasitikėjimą Europa ir jos pramonės politika. Pasirašiusieji ragina parengti **išsamų veiksmų planą, kuriuo būtų siekiama padidinti konkurencingumą kaip strateginį prioritetą ir sudaryti sąlygas tvirtesniems verslo scenarijams Europoje**.

3.3. **Specialistų paslaugos atlieka labai svarbų vaidmenį vykdant energetikos ir žaliąją pertvarką**, nes jomis užtikrinami specializuoti įgūdžiai ir aukšti saugos bei kokybės standartai plėtojant ir įgyvendinant tvarias technologijas. Jų etinės vertybės, ekspertinės žinios ir įsipareigojimas nuolat mokytis yra labai svarbūs projektuojant ir kuriant veiksmingą, mažo poveikio infrastruktūrą, taip skatinant inovacijas ir gamybos procesų vientisumą, padedant įmonėms (ypač labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms) spręsti reguliavimo ir administracinius uždavinius, kylančius dėl naujų tvarios ekonominės veiklos apibrėžčių poveikio, ir nustatant esamas tos veiklos finansavimo galimybes.

4. **Pagrindinis paslaugų sektoriaus vaidmuo kuriant žaliąsias tiekimo grandines ir pertvarkant vertės grandines**

4.1. Dabartinėje Europos ekonominėje aplinkoje pastebimi didelių gamybos tiekimo grandinių dinamikos pokyčių. Tikimasi, kad šie pokyčiai padės pertvarkyti vertės grandines ir paskatinti į kitas šalis perkeltos veiklos sugrąžinimą, nes daugelis įmonių svarsto galimybę grąžinti gamybą ir paslaugas, kurios anksčiau buvo perkeltos į ES nepriklausančias šalis. Specialistų paslaugos ([8]) suteikia įmonėms reikiamą paramą šiems sunkumams spręsti.

4.2. **Be to, vykstanti pertvarka gali būti ypač aktuali labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms**, nes dėl žaliosios pertvarkos iššūkių, įskaitant prievolių, parengtų atsižvelgiant į didesnes įmones, laikymąsi, joms reikia stiprinti gebėjimus spręsti žaliuosius ir tvarumo klausimus. Ši MVĮ ir specialistų sąveika gali padėti įmonėms tapti konkurencingesnėms, novatoriškesnėms ir atsparesnėms. Finansavimo šaltinių prieinamumas, finansinės paskatos ir (arba) dotacijos, pagalba nustatant potencialias rinkas ir parama kuriant naujus produktus, paslaugas ar procesus, taip pat parama rinkodarai ar platinimui yra labai svarbūs pereinant prie efektyvaus išteklių naudojimo ateityje ([9]). Šios žaliosios konsultacinės paslaugos grindžiamos profesine patirtimi ir suteikia MVĮ svarbią naujų specialistų paslaugų rinką, todėl jas reikia plėtoti ir skatinti.

([5]) 2000–2021 m. Eurostato duomenys, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_economy_%E2%80%93_statistics_on_employment_and_growth.
([6]) COM(2021) 385 final dėl profesinių paslaugų reglamentavimo reformų rekomendacijų vertinimo ir atnaujinimo.
([7]) ES aukščiausiojo lygio susitikimas pramonės klausimais, 2024 m. vasario 20 d., https://antwerp-declaration.eu/pdf/declaration.pdf.
([8]) Tai apima visuomenės sveikatą, techninę, ekonominę ir teisinę sritį, taip pat kompleksines profesijas.
([9]) Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 498, 2022 m. kovo mėn., pateikta adresu https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287.

4.3. Taigi pažanga paslaugų srityje taip pat daro didelį teigiamą išorinį poveikį ES pramonei ([10]). Maždaug 38 proc. visos ES gamybos pramonės paklausos pridėtinės vertės sukuria paslaugos ([11]). Šiomis paslaugomis taip pat prekiaujama ES ir už jos ribų ([12]), o tai gali turėti įtakos užimtumui ir darbo vietų mažėjimui. Taip pat reikia atsižvelgti į kiekvienos valstybės narės ypatumus, nes mažųjų ir labai mažų įmonių atveju specialistų paslaugų teikėjų artumas yra labai svarbus veiksnys vertinant paklausą. Todėl poreikis kelti kvalifikaciją ir persikvalifikuoti ir mažesniems specialistų paslaugų teikėjams tampa dar aktualesnis.

4.4. Iš pateiktų faktų matyti, kad panašu, jog **techninių, teisinių ir ekonominių sričių specialistai turi daug galimybių didinti tvarių tiekimo grandinių augimą ir konkurencingumą**. Tai yra galimas indėlis kuriant (nematerialiąją) profesijų pridėtinę vertę žaliajai pertvarkai. Specialistų paslaugų sektorius taip pat gali tiesiogiai prisidėti prie išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo. Sumažinus verslo kelionių skaičių, išmetamųjų teršalų kiekį galima sumažinti maždaug 10 proc., naudojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir šilumą biuruose – 30–40 proc., pasirinkus ekologiškesnes transporto rūšis (kurą iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, elektrifikuotas transporto priemones ir kt.) – dar 15 proc ([13])..

5. **Žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai reikalingų įgūdžių ugdymas**

5.1. Užimtumo ir įgūdžių aspektai, susiję su ekonomikos žalinimu, yra bendri visoms esminėms permainoms. Dėl šių permainų atsiranda poreikis stebėti, numatyti, didinti informuotumą, pritaikyti mokymo pasiūlą, sudaryti palankesnes sąlygas permainoms ir veikti vietos lygmeniu.

5.2. Dėl plataus užmojo Europos aplinkos ir tvarumo tikslų bus kuriamos naujos profesijos ir keisis esamos. **Šis procesas neabejotinai turės įtakos tolesnės specialistų paslaugų plėtros sąlygoms**. Kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas, mokymasis visą gyvenimą ir socialiniai emociniai bei daugiadalykiai įgūdžiai yra labai svarbūs siekiant užtikrinti, kad įmonės turėtų pakankamai kvalifikuotos darbo jėgos, kad galėtų patenkinti besikeičiančius savo poreikius. Reikia atsižvelgti į esamų specialistų vaidmenis ir reikiamų įgūdžių raidą. Europos įgūdžių, gebėjimų, kvalifikacijos ir profesijų klasifikatoriaus (ESCO) peržiūra apima 571 žaliųjų įgūdžių, universaliųjų įgūdžių ir žinių sąvoką, kurios atitinka CEDEFOP pateiktą žaliųjų įgūdžių apibrėžtį ([14]). Reikia tikslingai siekti, kad esami tvarumo reikalavimai derėtų su profesiniais įgūdžiais ir darbo vietomis, tačiau tai nebus lengva.

5.3. Pereinant prie skaitmeninių technologijų gali reikėti išplėsti esamus profesijų aprašus, stiprinti tarpdisciplininį bendradarbiavimą su kitomis profesijomis ir, vadovaujantis Romos manifeste ([15]) nurodytais kriterijais, sudaryti palankesnes sąlygas atsirasti naujoms profesijoms, laikantis besivystančios sistemos principo. Be to, pereinant prie skaitmeninių technologijų toliau stiprės besitęsianti specialistų paslaugų komercializacija ir keisis tradicinis profesijų aprašas. Svarbiausia, kad **skaitmeninė ir žalioji pertvarka gali būti laikoma dvejopa pertvarka**, nes jos vyksta kartu ir gali viena kitą sustiprinti.

5.4. **Veiksmingiau ir koordinuotai naudojant ES lėšas ir investuojant į švietimą ir įgūdžius** nacionaliniu lygmeniu ([16]) (pvz., remiant veiksmus pagal **Įgūdžių paktą, poveikio klimatui neutralizavimo įgūdžių akademijas ir didelio masto įgūdžių partnerystes**) galima padėti suderinti švietimą ir mokymą su įgūdžių paklausa. Svarbu toliau stiprinti profesinio rengimo ir mokymo vaidmenį ir profilį, kad žmonės nuo pat pradžių būtų mokomi įgyti pagrindinių, valdymo, universaliųjų ir STEM įgūdžių. Be to, profesinis rengimas ir mokymas turi būti geriau vertinamas ir jis turi būti pripažįstamas kaip našumo ir inovacijų varomoji jėga.

([10]) COM(2021) 385 final dėl 2017 m. profesinių paslaugų reglamentavimo reformų rekomendacijų vertinimo ir atnaujinimo.

([11]) KOMISIJOS TARNYBŲ DARBO DOKUMENTAS „2023 m. metinė bendrosios rinkos ataskaita. Bendrosios rinkos trisdešimtmetis“.

([12]) Prekybos už ES ribų šaltinis: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_international_trade_in_other_business_services. Duomenų, susijusių su ES vidaus prekyba, šaltinis: Eurostato tarptautinės prekybos prekėmis duomenų bazė. Nagrinėjamos šios kategorijos: „Paslaugos: finansinės paslaugos“, „Paslaugos: specialistų ir konsultacinės valdymo paslaugos“, „Paslaugos: su prekyba susijusios ir kitos verslo paslaugos“, https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/database.

([13]) Pasaulio ekonomikos forumas, *Net-Zero Challenge: The Supply Chain Opportunity,* 2021 m. sausio mėn., p. 39, https://www.weforum.org/publications/net-zero-challenge-the-supply-chain-opportunity/.

([14]) CEDEFOP (2012 m.), *Green skills and environmental awareness in vocational education and training,* Leidinių biuras, Liuksemburgas, https://www.cedefop.europa.eu/files/5524_en.pdf. Žalieji įgūdžiai gali būti apibrėžiami kaip „žinios, gebėjimai, vertybės ir nuostatos, kurių reikia norint gyventi visuomenėje, kuri mažina žmogaus veiklos poveikį aplinkai, taip pat ją vystyti ir remti“. Žalieji įgūdžiai apima energijos vartojimo audito įgūdžius (informacinių įgūdžių kontekste) ir įgūdžius, susijusius su darbuotojų mokymu apie perdirbimo programas arba pavojingąsias atliekas (bendravimo, bendradarbiavimo ir kūrybiškumo kontekste). Žaliosios žinios apima tvarias montavimo medžiagas ir išmetamųjų teršalų standartus (inžinerijos, gamybos ir statybos srityse). Žr. (taip pat klasifikavimo metodiką) https://esco.ec.europa.eu/en/about-esco/publications/publication/green-skills-and-knowledge-concepts-labelling-esco.

([15]) Nauja vizija Europai, https://www.romemanifesto.eu/.

([16]) *2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita.*

5.5. **Skatinant partnerystes gali būti sukurta masto ekonomija, kuri padidintų specialistų paslaugų teikėjų konkurencingumą**. Tikimasi, kad taip bus MVĮ, šeimos įmonių ir labai mažų įmonių veiklos atvejais ir kai tam tikrų darbo vietų automatizavimas gali trukdyti ugdyti konkrečius įgūdžius. Socialiniai partneriai ir profesinės organizacijos (ypač darbdaviai) atlieka labai svarbų vaidmenį kuriant ir įgyvendinant profesinį rengimą ir mokymą. STEM ir verslo profesijos bei disciplinos taip pat turėtų būti propaguojamos tarp jaunimo, ypač tarp moterų ir mergaičių. Apskritai visų lygmenų nacionalinės politikos formuotojai turėtų skirti daug dėmesio investicijoms į veiksmingą profesinį orientavimą. ES lygmens priemonės, pavyzdžiui, bendros mokymo sistemos, taip pat galėtų būti labai naudingos tam tikroms profesijoms ir sritims, pavyzdžiui, inžinerijos.

5.6. **Labai svarbu iš naujo apibrėžti universitetinius mokymo kursus, skirtus suteikti profesinę kvalifikaciją**, kad būtų sustiprinta profesinių įgūdžių ir mokymo programų integracija. Įtraukus specialistus į mokymo kursų turinio rengimą, kursai taptų labiau tarpdalykiniai ir atviresni socialinei ir rinkos dinamikai. Be to, labai svarbu skatinti taikomuosius mokslinius tyrimus, pavyzdžiui, pasitelkiant doktorantūros studijas pramonės srityje, siekiant sukurti labai specializuotus darbo profilius. Universitetinio mokymo programų suderinimas visose valstybėse narėse ir jų koordinavimas Europos lygmeniu galėtų padėti gerinti jaunų specialistų žinias, švietimą ir kvalifikaciją, panašiai kaip ir 2024 m. kovo mėn. pristatytos Europos Komisijos iniciatyvos ([17]). Šiuo požiūriu taip pat būtų prasminga sukurti Europos universitetų tinklą. Ypatingas dėmesys, akcentuojant lygias galimybes, taip pat turėtų būti skiriamas neįgaliesiems ir specialių poreikių turintiems asmenims, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje.

6. Įgūdžių trūkumo problemos sprendimas

6.1. Įgūdžių perorientavimas į reikalingus žaliajai pertvarkai, yra sisteminis iššūkis. Duomenys rodo ([18]), kad dėl žaliosios pertvarkos turėtų vykti esminis perkvalifikavimas, nepriklausomai nuo susijusių sektorių technologinių ypatumų. Apskritai tai susiję su poreikiu aiškiai nustatyti „žaliąsias“ profesijas ir teikti švietimo paslaugas įvairiais lygmenimis (pvz., akademiniu, darbo vietoje, mokymosi visą gyvenimą), kad būtų užpildytos įgūdžių spragos ir sudarytos palankesnės sąlygos plėsti veiklą tiek pasiūlos (ES lygmens arba vietos profesinės partnerystės), tiek paklausos (pvz., mažųjų įmonių, tinklų ar regioninių partneryščių) srityse. Tikimasi, kad kai kurių profesijų, įskaitant STEM profesijas, lyčių lygybės aspektas bus ypač svarbus formuojant politiką. Žalioji pertvarka taip pat reiškia naujų profesijų (anglies dioksido apskaitininkų, anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo specialistų, klimato srities teisininkų, aplinkos, socialinių ir valdymo kriterijų sertifikavimo ir audito specialistų ir kt.) kūrimą. Švietimo sektoriuje turi atsispindėti šių naujų profesijų paklausa ir turėtų būti skatinama kurti naujas arba atnaujinti esamas mokymo programas šiai paklausai patenkinti. **Apskritai įgūdžių trūkumo problema turėtų būti sprendžiama taikant specialiai parengtą politiką, o ne bendrus universalius sprendimus**.

6.2. Europa turi būti patraukli ir atvira specialistams ir specialistų paslaugų teikėjams tiek iš ES, tiek iš ES nepriklausančių šalių. Komisijos pasiūlymas dėl Specialistų rezervo reglamento ([19]) (pagal kurį būtų sukurta pirmoji bendra IT platforma darbdaviams ir darbo ieškantiems asmenims iš trečiųjų šalių) taip pat gali būti gera priemonė specialistų paslaugų teikėjams iš ES nepriklausančių šalių pritraukti. Tačiau tenkinant didėjančius perkvalifikuotų darbuotojų ir naujų įgūdžių poreikius, reikia nepamiršti mokymo ir švietimo kokybės, taip pat strateginių vertės grandinių pertvarkymo atsižvelgiant į žaliąją pertvarką.

6.3. Vykstanti pertvarka kelia ir kitų iššūkių, kurie taip pat gali būti susiję su esamais specialistų paslaugų teikimo sunkumais. Tai apima kvalifikacijų pripažinimo kliūtis, kurias reikia pašalinti, kad būtų lengviau pasinaudoti profesiniu judumu ir sumažinti įgūdžių trūkumą ([20]). Apie tai kalbama 2013 m. peržiūrėtoje Direktyvoje dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo ([21]) ir Europos Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (2024 m.) ([22]). **Dėl to kyla naujų klausimų, kuriuos reikia toliau spręsti atsižvelgiant į žaliąją pertvarką**.

([17]) Universitetų dokumentų rinkinys, https://education.ec.europa.eu/news/commission-presents-a-blueprint-for-a-european-degree.
([18]) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2f2543c2-c4b5-11ee-95d9-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-304842685.
([19]) Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo sukuriamas ES specialistų rezervas, https://home-affairs.ec.europa.eu/regulation-establishing-eu-talent-pool_en.
([20]) Komisijos pirmininkės Ursula von der Leyen 2022 m. pranešimas apie Sąjungos padėtį.
([21]) OL L 354, 2013 12 28, p. 132, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2013:354:TOC Directive 2013/55/EU.
([22]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-10/SR-2024-10_LT.pdf.

7. **Sąsajos su kitomis rengiamomis nuomonėmis**

Ši nuomonė buvo rengiama glaudžiai koordinuojant darbą, susijusį su nuomone TEN/836 *Darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas transporto, energetikos, infrastruktūros ir skaitmeniniame sektoriuose*. Šios dvi nuomonės papildo viena kitą, nes visų pirma jos siekia bendrų tikslų – remti darbuotojų trūkumo darbo rinkoje veiksmų plano ([23]) įgyvendinimą ir padėti jį įgyvendinti, taip pat spręsti įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą dvejopos pertvarkos procesuose.

Briuselis, 2024 m. gruodžio 4 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Oliver RÖPKE

([23]) Komisija nustato veiksmus, kuriais siekiama spręsti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą. Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis. Europos Komisija.